

Met pensioen, maar nog lang niet weg

F. van Wijk *

Na bijna veertig jaar in de wondverpleging (en nog langer als verpleegkundige) gaat Miep Keijzer met pensioen. Gelukkig gaat daarmee de macht aan ervaring die ze heeft opgebouwd in haar vakgebied niet verloren, want ze wil gewoon les blijven geven. Van iemand die altijd de behoefte heeft gehad (en behouden) om zich te vernieuwen, kon je ook eigenlijk niet anders verwachten.

Het dressoir in de woonkamer in De Bilt puilt uit van de felicitatiekaartjes. Nu een persoonlijk afscheid van de met pensioen gaande Miep er met de coronamaatregelen niet inzat, bedacht een collega dat de mensen die haar kennen toch iets moesten doen om haar te bedanken voor al die jaren collegialiteit. Dus deed zij via LinkedIn een verzoek: stuur Miep een kaartje. Iets waar Miep – zelf niet actief op LinkedIn en dus onbewust van deze sympathieke actie – een beetje door werd overvallen. Maar wel op een prettige manier.

Miep was – en is nog steeds – een onrustige natuur. Ze startte na haar middelbare school haar inservice-opleiding verpleegkundige aan het voormalige St. Jans Ziekenhuis in

Foto 2. Op de kinderafdeling in het Sint Radboud Ziekenhuis Nijmegen in 1974.

Foto 1. Op de afdeling in het Sint Radboud Ziekenhuis Nijmegen in 1974.

Laren, maar had het daar na een jaar al gezien. “Ik heb er een leuke tijd gehad, maar ik vond het gewoon te klein”, vertelt ze. Dus maakte ze de overstap naar het universitair ziekenhuis Sint Radboud (nu Radboudumc) (foto 1,2) in Nijmegen, en vervolgens weer naar het Centraal Militair Hospitaal in Utrecht (foto 3,4). Ze werkte hard, maar ze lastte ook pauzes in. “In die tijd kon je er nog gemakkelijk tussenuit”, vertelt ze, “en ik wilde reizen. Israël, de Verenigde Staten, Indonesië, Australië, ik heb overal rondgetrokken samen met een vriendin. Niet om er te werken, maar echt om de culturen te ontdekken. Vooral in Indonesië werden we – ik blond en mijn vriendin roodharig – als bezienswaardigheden overal uitgenodigd. Bij terugkomst had ik altijd direct weer werk en zat ik ook weer gewoon in de verzekering.”

Maar na een poos besloot ze haar carrière toch serieus aan te pakken en startte ze de tweejarige wijkopleiding. “Twaalf jaar in de wijk gewerkt in Utrecht”, vertelt ze, “in een wijk met veel allochtonen, dus zetten we een bureau op met een tolkenfunctie. Veel voorlichting gegeven aan ouders, over opvoeding en zorg voor kinderen, ook in groepsverband. Omdat ik ook les wilde geven aan collega’s besloot ik de tweejarige vakopleiding onderwijs voor verpleegkun-

Foto 3. Diploma inservice A in het Centraal Militair Hospitaal in Utrecht in 1976.

digen te doen in Leusden.” In die tijd kreeg ze haar eerste kind. Ze deed hoogzwanger examen en kolfde in de lerarenkamer.

Geraakt door de wondzorg

De volgende stap die Miep zette, was districtsverpleegkundige worden bij het PUK, het Provinciale Utrechtse Kruis. “Zo kwam ik voor het eerst in contact met wondzorg, ulcus cruris en stomazorg en werd ik betrokken bij de ontwikkeling van beleid op dit gebied”, vertelt ze. “De huisartsen voeren erg op de wijkverpleegkundigen als het om wondzorg ging, dus dan ga je er vanzelf in verdiepen. Maar we moesten zelf ook nog veel leren hoor. Het was nog de tijd van het uitbruisen van wonden met waterstofperoxide, iets waarvan we later pas tot de conclusie kwamen dat dit het wondbed beschadigde.” Maar vervolgens ging het PUK weg en werd Miep gevraagd of ze in een beleidsfunctie actief kon blijven. “Niets voor mij, want daarbij werk je van achter een bureau”, zegt ze. “Wondzorg kun je alleen aan het bed leveren.”

Ze besloot de opleiding van de WCS te gaan doen. “Heel verhelderend, de wondklapper die de WCS toen al had”, vertelt ze. “Gewoon kijken wat je bij de patiënt aantreft en daar dan de productinformatie bij zoeken. Veel bedrijven

verzorgden cursussen in die tijd, allemaal kosteloos en goed inhoudelijk. Ik was heel leergierig en maakte er dus dankbaar gebruik van. Dat heb ik nog tot mijn zestigste gedaan trouwens. Als je van je vak houdt, moet je het ook bijhouden vind ik. Daarbij merk ik steeds: hoe meer ik leer, hoe meer vragen ik heb. Wondzorg lijkt misschien eenvoudig, maar je moet heel goed rekening houden met het onderliggend lijden. De wond is meer dan de wond alleen, je moet kijken naar de hele mens en naar zijn omgeving. Daarom moet je altijd bij mensen thuis gaan kijken. Ik herinner me bijvoorbeeld een vrouw met een skin tear. Die vrouw bleek in een heel klein en propvol huisje te wonen, met meubels met scherpe punten. Dan weet je dat je zo’n oudere vrouw met een zo tere huid moet adviseren die huid goed te beschermen met lange kousen en lange mouwen. Bij ouderen is de celdeling trager en de wondgenezing dus ook. Maar er is meer dan alleen leeftijd om rekening mee te houden. Denk bijvoorbeeld ook aan gebruik van prednison. Je moet dus echt verder kijken dan alleen naar de wond zelf.”

Resultaat boeken

“Wondzorg fascineert me”, zegt Miep, “ik hou van actie en van resultaat. En als je goede diagnostiek pleegt, en daarbij

Foto 4. Opspelden van het speldje bij de diplomering in 1976.

rekening houdt met het onderliggend lijden, dan boek je ook resultaat.” Niet vreemd dus dat ze na het PUK naar meer specialistische functies zocht. In eerste instantie kwam ze daarvoor terecht bij Vierstroom in Gouda, wat nu Zorgbrug is. “Daar heb ik veel scholing gegeven”, zegt ze, “ik wilde innoveren. Dus zette ik in op aandachtsvelders wondzorg en op bedside teaching.”

Net als eerder in de wijkverpleging bleef ze ook hier twaalf jaar. Het echtpaar kreeg een derde kind. Miep werkte daarna een poos minder uren, maar toen ze weer meer wilde gaan werken, bleek daar geen ruimte meer voor te bestaan. Dus ging ze weer verder kijken en kwam ze terecht bij Avean (nu Careyn) in Utrecht. “Maar dat was het toch niet helemaal”, zegt ze. “En Combicare (nu Mediq) bleek ook een zijstap, want daar werkte ik veel meer achter de computer dan ik wenselijk vond.”

De volgende stap was het Maasstad Ziekenhuis in Rotterdam, waar een wondpoli moest worden opgezet en moest worden geïnvesteerd in aandachtsvelders. Ze bleef er zes jaar en hielp mee met de opzet van een diabetische voetenpoli. Vervolgens werd ze door Vitras in Bilthoven (nu Santé Partners) gevraagd als wondconsulent. “Een tijdje deed ik beide en dat was een heel boeiende combinatie”, vertelt ze. “Maar toen ik begon met de opleiding tot wondconsulent, werd dat te druk.”

Ik zie nu verpleegkundig specialisten die een foto en achtergrondinformatie over een patiënt krijgen en op basis daarvan het wondbeleid moeten uitzetten.

Flexibel blijven

Ook de verdieping in haar werk tot wondconsulent vond Miep interessant. “Waarom zou ik het niet gedaan hebben”, zegt ze, “je moet je hersens flexibel houden.” Dus heeft ze nooit moeite gehad om alle ontwikkelingen in haar vakgebied te blijven volgen. “Alleen bij het computerwerk en de administratie ligt niet mijn hart”, zegt ze. “De jongere collega’s zie ik daar makkelijker mee omgaan, maar als iets mij niet ligt dan lukt het me niet. Ik heb een beetje het gevoel alsof het tegenwoordig alleen nog maar om de centen gaat en daar heb ik moeite mee. Waar blijft de mens dan? Ik zie nu verpleegkundig specialisten die een foto en achtergrondinformatie over een patiënt krijgen en op basis daarvan het wondbeleid moeten uitzetten. Daarmee verschuift de wondregie naar een beeldscherm. Niet iets wat ik kan tegenhouden natuurlijk, maar ik vind het geen goede ontwikkeling.”

Met de komst van de Kwaliteitsstandaard Organisatie van wondzorg was Miep wel blij. “De afspraak om, als je na drie weken geen resultaat van de behandeling ziet, in overleg met de huisarts de patiënt in te sturen naar het

Foto 5. Miep op weg naar haar pensioen.

ziekenhuis is heel belangrijk”, zegt ze. “We zagen veel te vaak grote wonden die niet dicht gingen en die toch veel te lang in de eerste lijn bleven. Je eigen beperkingen kennen is ook een onderdeel van professionaliteit. Wondconsulenten of verpleegkundig specialisten zijn er helaas nog niet overal in de eerste lijn. Je moet echt weten wanneer je een patiënt beter kunt insturen. Het is dan ook goed dat er steeds meer initiatieven zijn om de lijntjes tussen de eerste en de tweede lijn korter te maken.”

De patiënten zelf zijn in de loop der jaren ook veranderd, merkt Miep. “Ze zijn kritischer geworden”, zegt ze. “Vooral de wat meer digitaal vaardige mensen. Daarom vind ik het ook altijd belangrijk om in het contact met de patiënt goed uit te leggen waarom ik doe wat ik doe. Mijn advies aan collega’s is ook altijd: betrek de patiënt bij je wondbeleid. En werk planmatig, hou je aan het wondplan. In de wondzorg moet je planmatig werken, want als iedereen maar wat anders gaat doen, gebeurt er niets.”

Het is zo belangrijk om mensen samen te brengen en kennis te delen. En de app die er nu is gekomen voor het wondenboek is ook heel mooi en vooral ook praktisch bruikbaar.”

Rol bij WCS

Over de WCS is Miep vol lof. In haar tijd in Gouda, in 1993, hoorde ze via een collega dat de WCS iemand zocht voor een oncologie werkgroep. “Die wonden kunnen heel dramatisch zijn”, zegt ze. “Je moet daar echt creatief in zijn om mensen toch nog kwaliteit van leven te bieden, zeker als er sprake is van veel wondvocht en een onaangename geur. Ik heb wel meegemaakt dat kinderen niet meer bij hun moeder op schoot wilden. Echt heel ingewikkelde zorg kan het zijn, en dat sprak mij aan. Daarom besloot ik direct dat ik mij daar graag voor wilde inzetten. Ik heb veel les gegeven over oncologische wonden en ik heb dat altijd met heel veel plezier gedaan. Ook samen met collega’s uit de WCS oncologiegroep congressen organiseren en daarvoor geschikte sprekers zoeken hoorde daarbij. Weer een heel ander stukje van je werk.”

Afgelopen januari is Miep gestopt bij de WCS. “Ik heb altijd met plezier met en voor ze gewerkt, maar je moet je kennis bijhouden”, zegt ze, “en ik ben nu op een punt gekomen waarop ik weet dat ik dat niet meer ga doen op dezelfde manier waarop ik dat tot nu toe altijd deed. Maar aan het grote belang van de WCS doet dit natuurlijk niets af. Het is zó belangrijk om mensen samen te brengen en kennis te delen. En de app die er nu is gekomen voor het

wondenboek is ook heel mooi en vooral ook praktisch bruikbaar.”

Even afstand nemen

Op 25 mei beleefde Miep haar laatste formele werkdag, zodat ze sinds 26 mei formeel met pensioen is. “Dat vind ik ook goed”, zegt ze. Maar in haar geval is ‘met pensioen gaan’ (foto 5) toch wel een relatief begrip. “Ik blijf wel lesgeven”, vertelt ze. “Onder andere de ROC’s vragen me af en toe voor gastlessen. Verder ben ik er nog niet helemaal uit wat ik ga doen, wellicht nog wat consultfuncties. Maar ik wil eerst afstand nemen. Mijn man en ik hebben zo’n Volkswagen camper en steeds meer landen gaan weer open, dus we willen erop uit trekken. Een maandje, hebben we in eerste instantie gezegd, maar we zien wel. We hebben al boeken ingeslagen om te lezen wat we zoal kunnen gaan bezichtigen in de landen die we op ons lijstje hebben staan. Verder doe ik aan Reiki en wil ik tijd hebben om te sporten. Ik zie wel wat er op me afkomt. Eerst wilde ik alles volplannen, maar dat doe ik toch niet. Eerst maar eens even er tussenuit om te kunnen nadenken over wat ik echt leuk vind.”

* *Frank van Wijk, freelance journalist*